

Suriname

Steeds meer mensen uit Suriname komen naar Nederland. Kennelijk is de onafhankelijkheid geen onverkort succes. Als de bevolking uit een land wegtrekt, is dat een teken dat het niet floreert.

Het is niet eenvoudig om een inzicht in de Surinaamse problemen te krijgen. De dekolonisatie is nog te vers om werkelijk afstand te kunnen nemen en om te wegen en te beoordelen. Toch is het bitter nodig om althans te proberen enige helderheid te scheppen, omdat alleen op basis daarvan bijstelling van beleid kan plaatsvinden. Welnu, de huidige situatie lijkt veroorzaakt te zijn door ten minste zes factoren.

Ten eerste heeft Nederland nagelaten tijdens de koloniale periode in Suriname een evenwichtige en productieve economie op te bouwen. Na het vervallen van de plantages bleef er weinig over dan een patronagesysteem rond bauxietroyalties, importhandel en hulp gelden. Alle derde-wereldethiek en ontwikkelaarspretenties ten spijt vergat Nederland de derde wereld dicht bij huis.

Ten tweede is er nooit gepoogd om van de Surinamers Surinamers te maken. De halfbakken dekolonisatie die Suriname in 1954 onderging met de totstandkoming van het Koninkrijksstatuut gaf de inwoners geen Surinaamse nationaliteit, maar de Nederlandse met paspoort en al. Dat was een beleid tegen het getij van de geschiedenis in.

Ten derde is Suriname niet onafhankelijk geworden op het moment dat het zelf vond dat het daaraan toe was. Nee, de beslissing werd in feite genomen op het congres van de PvdA dat het verkiezingsprogramma voor 1973 formuleerde. Het daarna vaststellen van de exacte datum door de Surinaamse regering redde het Surinaamse gezicht, maar was historisch gezien bijzaak.

Ten vierde is Suriname bij de onafhankelijkheid geen hulp gegeven voor bepaalde activiteiten of projecten, maar werd een naar internationale maten zeer groot bedrag zonder duidelijke bestemming beschikbaar gesteld. Zo'n massa onbestemd geld werkt corrumperend en heeft sinds de onafhankelijkheid tot eindeloos geruzie tussen Nederland en Suriname geleid over de besteding. Aan Surinaamse zijde ontstond concurrentie tussen de verschillende departementen om zo snel mogelijk zo veel mogelijk geld voor zich te reserveren. Er ontstond een allocatie-koorts, waarbij de aandacht voor de uitvoering van de projecten naar de achtergrond verdween. Aan Nederlandse kant werd — in tegenstelling tot hetgeen voorafgaand aan de onafhankelijkheid in het voor-

uitzicht was gesteld — getracht tot in detail mede te beslissen over de besteding van de hulp gelden.

Ten vijfde heeft Nederland nagelaten bij de aanwending van de hulp gelden Surinaamse participatie te bedingen in de vorm van medebetaling van de uit te voeren projecten en adequate interne beleidsmaatregelen. Daardoor heeft Suriname geen eigen verantwoordelijkheid gekregen voor zijn eigen ontwikkeling.

Ten zesde werd bij de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 nagelaten om helder en duidelijk een scheiding tussen Nederlandse en Surinaamse nationaliteit aan te brengen. Er werd een soort grijze zone van vijf jaar ingesteld, waarin in feite iedere Surinamer alsnog naar Nederland kon komen.

Dit alles heeft tot de situatie geleid zoals die nu is. Onlangs hebben eerste bijstellingen van het beleid plaatsgevonden. Zo zijn afspraken gemaakt tussen de Surinaamse minister Cambridge en minister De Koning waardoor alle nog niet gecommiteerde hulp gelden zijn verdeeld over de verschillende sectoren. Ook zijn afspraken gemaakt over de financiering van het West-Suriname-project. Op deze wijze zal er een einde komen aan het tot nu toe gevolgde systeem van goedkeuring per project, zonder adequate samenhang en zonder inzicht in de gevolgen voor de totale verdeling van de hulp gelden.

In de komende tijd zal het erom gaan de uitvoering van de projecten te versnellen. Daarom is Surinaamse inspanning nodig zowel qua medefinanciering als interne sociaal-economische maatregelen. Zonder die maatregelen zal het niet mogelijk zijn de ontwikkeling succesvol te laten verlopen.

Intussen blijven de Surinamers komen. In een interview met Aad Wagenaar heeft een anonieme Surinamer bondig en bloemrijk de toestand als volgt gekarakteriseerd 1):

„Kijk”, zegt de man, „waar het Surinamer aan ontbreekt zijn „roots” — hij

is in dit land niet geworteld! Hij is hier eeuwen geleden uit Afrika naar toe geleurd, later hebben jullie Hollanders ons in India geronseld en op Java, de Chinezen zijn vanzelf wel gekomen en de Indianen heb je weggejaagd. Heb je er één volk van gemaakt? Nee! Ook niet toen in 1869 de slavernij werd afgeschaft — je was het laatste land trouwens, dat dit deed! — en óók niet in deze eeuw toen je een beetje fatsoen begon te krijgen. En óók niet toen je ons door het Statuut een beetje zelfstandigheid had gegeven.

Je hebt nooit gewild dat er een Surinamer ging bestaan; je hebt ons opgevoed met Nederland, Nederland, Nederland! Hoe kan je nou gaan wortelen als ze je maar gaan blijven zeggen dat het over de zee is, waar je baas woont? Dan ga je steeds naar dáár zitten staren, op je hurken en je kont kan zo niet in de aarde kruipen om vast te maken. Zo is het, man!

En toen gingen jullie van ons af willen. Net als jullie ons in 1945 wilden vasthouden, want je was je mooie Oost-Indië kwijt en voor je status in de wereld moest je toch nog iets van een rijkdeel overzee hebben! Je wilde meetellen onder de mogendheden. Maar twintig jaar later raakte je wéér in de war over je status als mogendheid, want in Afrika en Azië raakten allerlei kolonies van Engeland en Frankrijk onafhankelijk en het leek er op dat jij straks als enige land ter wereld met dat Suriname nog een koloniale mogendheid zou zijn! Dat kán toch niet voor jouw gezicht, mi bakra 2). Mi geliefde bakra, want ik houd van je! Dat kán toch niet voor jouw gezicht, joe Joop den Uyl, joe Jantje Pronk! En dan heb je ons weggeschopt met schamele drie miljard. Ga je wortels zoeken, was je laatste boodschap. Te laat man!”

„En daarom blijven ze naar Nederland gaan komen”.

1) A. Wagenaar, Je laatste boodschap kwam te laat, mi bakra, *Haagsche Courant*, 27 oktober 1979.

2) Nederlander.